

Anne-Baba Tükenmi?lik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Anne-Baba Tükenmi?lik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16024>

Özet

Anne-Baba Tükenmi?lik Ölçe?i (ATÖ), ebeveynlerin evlilik ve çocuk yeti?tirme süreçlerinde deneyimledikleri **tükenmi?lik** düzeylerini ve evlilik ili?kilerinden ald?klar? doyumunu ölçmek amacıyla geli?tirilm? kapsaml? bir psikometrik araçtır. Ölçek, 52 maddeden ve dört farklı alt ölçekten oluşmakta olup, 2019 yılında Ard?ç ve Seray tarafından Türk örnekleminde kullan?ma sunulmuştur. Yapılan psikometrik analizler, ATÖ'nün güçlü bir yapısal geçerli?e ve yüksek düzeyde iç tutarlı?ık güvenilirli?ine sahip olduğunu göstermektedir.

ATÖ, ebeveynlik rolünün getirdi?i duygusal yükü, evlilik ili?kilerindeki olumsuz algılar? ve doyum eksikli?ini bilimsel yöntemlerle de?erlendirerek, alan araştırmacılar?na ve klinik uygulayıcılara önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Anne-Baba Tükenmi?li?i, Ebeveyn Tükenmi?li?i, Evlilik Doyumu, Psikometrik Özellikler, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Av?ar Ard?ç, Oya Seray.

Amaç

Anne-Baba Tükenmi?lik Ölçe?i'nin (ATÖ) temel amacı, ebeveynlerin evlilik ve çocuk yeti?tirme sorumlulukları'nı birle?imi sonucu ortaya çıkan **tükenmi?lik** durumları'nı ve bu durumun evlilik ili?kisi üzerindeki yansımaları'nı kapsamlı bir şekilde de?erlendirmektir. Ölçek, ebeveynlerin yaşadığı duygusal yorgunluk, e? ili?kilerindeki sorunluk ve genel doyum eksikli?i gibi kritik boyutları ölçmeyi hedefler.

Bu ölçek, klinik ortamda yüksek düzeyde ebeveynlik stresi ve evlilik sorunları yaşayan bireyleri tanımlamada ve akademik araştırmalarda ebeveyn tükenmi?li?inin korelatları'nı incelemeye kullanılmak üzere geli?tirilmştir.

Yapı

ATÖ, ebeveynlik rolünün getirdi?i stres ve yükler nedeniyle ortaya çıkan tükenmi?lik kavramı'nı, evlilik ili?kisi bağlamında ele alarak ölçmektedir. Ölçek, toplam 52 maddeden oluşmakta ve kavramsal olarak dört farklı alt ölçek etrafında yapılandırılmıştır:

Olumsuz E? ve Evlilik İlişkisi: E?le yaşanan çatışmalar?, ili?kiye yönelik olumsuz duygular? ve

so?uklu?u ölçer.

Duygusal Tükenmi?lik: Ebeveynlik ve evlilik sorumluluklar? nedeniyle hissedilen genel yorgunluk ve enerji eksikli?ini ölçer.

E?e ve Çocu?a Duyarl?lık: E?ine ve çocu?una kar?? gösterilen ilgi ve hassasiyet düzeyini ölçer.

Evlilikten Doyum Alma: Bireyin evlilik ya?ant?s?ndan elde etti?i genel tatmin ve mutluluk düzeyini ölçer.

Geçerlik

ATÖ'nün yap? geçerli?ini de?erlendirmek amac?yla aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Analiz öncesinde, verilerin faktör analizine uygunlu?unu belirlemek için **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** ve Barlett Sphericity testleri gerçekleştirilmi?tir. Faktör analizine uygunluk için KMO de?erinin .60 ve üzerinde olmas? gerekmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, ATÖ ile toplanan verilerin KMO örneklem uygunluk katsay?s? de?eri **.93** olarak bulunmu?tur. Bu yüksek de?er, örneklem büyüklü?ünün faktör analizi için ideal oldu?unu göstermi?tir. Ayr?ca, Barlett Sphericity testi sonuçlar?n?n da istatistiksel olarak anlaml? ç?kmas?, verilerin faktörle?tirmeye uygun oldu?unu do?rulam??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak beklenen dört alt ölçekten olu?an faktör yap?s?n? güçlü bir ?ekilde korudu?unu teyit etmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarl?lık güvenilirli?i ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleriyle kapsaml? bir ?ekilde analiz edilmi?tir. ?ç tutarl?lık? belirlemek amac?yla **Cronbach Alfa katsay?s?**, Spearman-Brown iki yar? güvenilirli?i ve madde-toplam puan korelasyonlar? hesaplanm??t?r.

Tüm ölçek (45 madde üzerinden) için hesaplanan genel Cronbach Alfa katsay?s? **.96** gibi mükemmel bir de?ere sahiptir. Alt ölçeklere ait Cronbach Alfa katsay?lar? da yüksek düzeyde iç tutarl?lık? i?aret etmektedir:

Olumsuz E? ve Evlilik ?li?kisi: .95

Duygusal Tükenmi?lik: .94

E?e ve Çocu?a Duyarl?lık: .84

Evlilikten Doyum Alma: .90

Ayr?ca, tüm ölçe?in **Spearman-Brown iki yar? güvenilirli?i** katsay?s? **.88** olarak tespit edilmi? olup, bu bulgu ATÖ'nün yüksek düzeyde güvenirlik sundu?unu kan?tlamaktad?r. Alt ölçekler için de iki yar? güvenilirli?i analizleri yap?lm?? ve katsay?lar Olumsuz E? ve Evlilik ?li?kisi için .94, Duygusal Tükenmi?lik için .93, E?e ve Çocu?a Duyarl?lık için .78 ve Evlilikten Doyum Alma için .85 olarak bulunmu?tur.

Faktör Analizi

Anne-Baba Tükenmi?lik Ölçe?i'nin yap?sal uygunlu?unu incelemek üzere ger?ekle?tirilen aç?mlay?c? faktör analizi, ölçe?in dört faktörlü yap?s?n? ba?ar?yla ortaya koymu?tur. Bu dört faktör, ölçe?in teorik çerçevesine uygun olarak ebeveynlik ba?lam?ndaki tükenmi?li?in temel bile?enlerini temsil etmektedir.

Faktör analizine giri? ko?ullar? olan KMO (.93) ve Barlett-Sphericity testlerinin anlaml? sonuçlar?, verilerin yüksek derecede faktörle?tirilebilir oldu?unu göstermi?tir. Bu sonuçlar, ATÖ'nün yap?sal geçerli?inin psikometrik standartlara uygun oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Öz Bildirim)

Format: 52 maddeden ve 4 alt ölçekten olu?an Likert Tipi Ölçek

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Evli ve çocuk sahibi ebeveynler (Anne ve Babalar)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Türk kültürüne özgü evlilik ve ebeveynlik dinamiklerini kapsayan, Türkiye örnekleminde geli?tirilm?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?r. Derecelendirme sistemi ?öyledir: (1= hiçbir zaman böyle de?ildir - 5= her zaman böyledir). Ölçekten al?nan yüksek puanlar, ilgili alt ölçekte daha yüksek düzeyde tükenmi?lik veya olumsuzluk oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Anne-Baba ?li?kisi, Evlilik Stresi, Duygusal Yorgunluk, **Spearman-Brown**, Cronbach Alfa, Psikometri, Evlilik Doyumu.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: avsarardic35@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2019

Sorumlu Yazar: Avşar Ardıç

Kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ölçek makalesine DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.org.tr

Bu ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: anne-baba-tukenmislik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ardıç, A. ve Seray, O. (2019). Anne-Baba Tükenmiřlik Ölçeđinin Psikometrik özelliklerinin belirlenmesi. *İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 619-632. DOI: [10.17679/inuefd.531692](https://doi.org/10.17679/inuefd.531692)

Anne-Baba Tükenmiřlik Ölçeđi Maddeleri

Ölçek toplam 52 madde ve 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Aşağıda örnek maddeler yer almaktadır:

Evliliğimden soğudum hissediyorum.

Evliliğimizin çok sıkıcı olduğunu hissediyorum.

Hiçbir şey olmadığımı hissediyorum.